

*Іваницька Н. Л.,**доктор філологічних наук,**професор кафедри методики філологічних дисциплін та стилістики української мови
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*

ПОНЯТТЯ – СЛОВО – ТЕРМІН (НА МАТЕРІАЛІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ)

Анотація. У статті здійснено спробу дослідити сучасну наукову мову в аспекті номінування й металінгвістичного закріплення понять термінологічною системою сучасного педагогічного дискурсу. Основний вектор дослідження спрямовано на доведення тези про своєрідність динамічних процесів, що детермінуються динамікою пріоритетів у формуванні нових економічних, політичних, соціальних реальностей та їх впливу на сучасні філософські категорії, проблеми, завдання міжнародного масштабу. Виокремлено головні ознаки педагогічних термінів. Наголошено на актуальності утворення й поширення в педагогічній науці неоднослівних термінів на базі чіткого розмежування поняттєвих та термінологічних орієнтацій у дослідженнях і металінгвістичному номінуванні субстанцій сучасної педагогічної науки.

Ключові слова: номінація поняття, термін, педагогічний термін, структура терміна, однослівні / кількаслівні терміни.

Постановка проблеми. Сучасний педагогічний дискурс характеризують, на нашу думку, два взаємопов'язані і водночас протилежно спрямовані вектори: традиція і новаторство. В обох випадках науковці послуговуються постулатами у вигляді термінологічної системи у складній метамовній стихії понятійних визначеностей цієї науки.

Масштаб і складність викликів і завдань, що їх концентрують динамізм та інноваційний тип прогресу, інформаційний вибух, висувають на перший план усвідомлення ролі і самодостатності окремої людини, підвищення вимог до її компетентності в усіх сферах життєдіяльності, зокрема у педагогічній. Абсолютно нові завдання висуває світ перед людиною як об'єктом і суб'єктом педагогічного процесу. Постає завдання – по-новому визначити мету освіти і функції освітнього процесу. Здатність навчатися впродовж життя задля власної конкурентоспроможності, успішності – це ключове завдання реформування освіти в країні.

Як у всіх науках, у педагогіці, зрозуміло, на перший план висувають методологію цієї науки, яка також отримала термінологічну конкретизацію у вигляді загальнофілософської методології, загальнонаукової методології, спеціальної педагогічної методології (стосується методів, прийомів, специфічних для педагогічної науки). Методологічною основою педагогіки як науки є філософія, а загальнофілософська методологія у педагогіці складає частину філософської проблематики педагогіки. Першочергове методологічне значення для педагогіки мають основні принципи чи закони діалектики, згідно з якими педагогіка в її понятійно-термінологічному представленні постає в її істотних зв'язках з різноманітними явищами дійсності, суспільними й культурними феноменами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемними постають зараз питання, які донедавна перебували або

на периферії мовознавства, або вважалися абсолютними аксіомами, які, отримавши статус надійності, легко заповнювали змістову складову наукової педагогічної мови та не викликали особливих суперечностей у номінаціях термінологічного плану. Людина з властивою їй здатністю бачити, засвоювати й творити нове в небаченому динамізмі сучасної цивілізації постає об'єктом сучасної педагогічної науки, який постійно реалізується в самопізнанні, саморозвитку, самовдосконаленні (В.Г. Кремень, С.О. Сисоєва).

Абсолютно з нових позицій багато науковців підходять якщо не до вирішення, то до пошуків шляхів і способів розв'язання глобальних філософсько-педагогічних проблем, сконцентрованих на усвідомленні нелінійної динаміки в пізнанні, утвердженні синергетичного підходу в освітанських стратегіях, а відтак до проблеми формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття (Л.Д. Бевзенко, В.Г. Буданов, М.Т. Громкова, Л.В. Губерський, Р.С. Гуревич, В.Г. Кремень, В.В. Ільїн, Б.Б. Кадемцев, В.В. Краєвський, В.О. Кудін, Е. Морін, В.І. Мудрак, С.О. Сисоєва).

Метою статті є показати об'єктивний динамізм і відносність понятійно-термінологічних визначеностей сучасної педагогічної науки.

У дослідженні зроблено спробу реалізувати такі завдання:

- наголосити на своєрідному динамізмі утворення, функціонування й металінгвістичного закріплення слівоназв у сучасному педагогічному дискурсі;
- виокремити основні ознаки педагогічних термінів;
- довести актуальність утворення й поширення в педагогічній науці неоднослівних термінів;
- обґрунтувати необхідність чіткого розмежування поняттєвих та термінологічних орієнтацій у дослідженні й металінгвістичному номінуванні педагогічних реальностей.

Об'єкт дослідження – український науковий дискурс.

Предмет дослідження – динаміка й відносність у системі термінів українського педагогічного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Заявлена тема орієнтує дослідницький вектор на максимально розширений об'єм матеріалу, в ідеалі репрезентований кількісними показниками педагогічних постулатів, зареєстрованих у вигляді термінів цієї науки. Оскільки сама тема в сукупності елементарних завдань має швидше оглядовий характер із бодай деякими авторськими вкрапленнями рекомендаційності, то ми використовували в основному емпіричний матеріал монографій, авторефератів, наукових статей, з яких добиралися приклади (380 зразків – Н. Л.).

Ми неодноразово концентрували увагу на визначенні терміна як металінгвістичної іменникової слівоназви цього непростого наукового денотата, зводячи різноаспектні критерії до найголовнішого – «термін номінує поняття» [10, с. 13].

Саме «понятійність» спричиняє утворення того чи іншого терміна, його утвердження в терміносистемі, тимчасове (підкреслюємо, *тимчасове* – Н. Л.) функціонування, поступове нівелювання та зникнення як такого, що починає не задовольняти номінування зміненого в процесі пізнання поняття.

Знову ж таки доводиться в кожному конкретному випадку послуговуватися ознаками, які вчені виокремлюють, характеризуючи той чи інший термін, звертаючись до інтерпретаційного поля як його металінгвістичної назви. Саме такий підхід (триєдине начало: позамовну доміную, структуру та функцію) ми використовуємо, характеризуючи педагогічні терміни, подаючи деякі узагальнення стосовно їх тлумачень у словниках. У найширшому розумінні термінів, як і в звужених підходах до терміноутворення та термінофіксації педагогічних термінів, ми орієнтуємось на науковий дискурс – українську наукову мову як джерельну базу, яка дозволяє досліджувати термін як унікальний науковий феномен, його різноаспектну динамічну природу.

Аналіз зібраного для дослідження матеріалу за кількісно-якісними показниками дозволяє виокремити такі найголовніші ознаки сучасного педагогічного дискурсу:

– широка вживаність абстрактних іменників: *систематизація, впорядкованість, конструювання, оновлення, підвищення, становлення, усвідомлення, педагогізація, інтернаціоналізація, періодизація, комплекс, піднесення, апробація, схематизація, зростання, незалежність, обґрунтування, узагальнення;*

– надзвичайна активізація прикметникових словоназв атрибутивних денотатів у ролі елементів, які розширюють семантичний обсяг іменникових словоназв предметних денотатів як термінологічних однослівних визначеностей: *дослідницький проект, педагогічний проект, інформаційний проект, творчий проект, рольовий проект, практично-орієнтований проект, дидактико-методичний проект;*

– поява великої кількості нових однослівних педагогічних термінів на зразок: *самоосвіта, самореалізація, саморозвиток, самоідентифікація, самовираження, самоповага, самоконтроль, взаємоповага, учитель-новатор, толерантність, гостинність, гуманізм, цивілізація, людино-орієнтована модель;*

– функціонування в педагогічному писемному дискурсі окремих слів та словосполучень «у лапках», чим учені емпірично засвідчують тимчасове невходження відповідних номінацій до складу термінів: *концепція «нового» гуманізму, модель «непедагогічного» дискурсу та інші;*

– активізація процесу «вторгнення» в педагогічну терміносистему загальнонавчаних наукових термінів: *педагогічні дисципліни – дисципліни педагогічного циклу; педагогічні праці – діапозон педагогічних праць; педагогіка – сфера педагогіки.*

За структурою педагогічні терміни можна умовно поділити на три групи: **однослівні, двослівні та багатослівні.**

Основа наукового педагогічного дискурсу, звичайно, складають **однослівні** терміни: *педагогіка, методика, дидактика, педагог, студент, абітурієнт, освіта, навчання, виховання, школа, вихователь, диплом, докторантура, університет, академія, інститут, інтернат, урок, лекція, клас, коледж, гімназія, колежіум, колоквиум, методика, навчання, тест, рейтинг, самовдосконалення, семінар, семестр, оцінка, бал, учитель* тощо. Такі одиниці засвідчують словники педагогічних термінів та їх широка вживаність у сфері ключових слів до наукових праць у сучасній педагогічній науці.

Двослівні терміни також засвідчені термінологічними словниками та словниками-довідниками педагогічних термінів: *реформування освіти, модернізація освіти, мобільність знань, зміст навчання, технологія навчання, технологія учіння, професійна культура, дистанційне навчання, професійне самовдосконалення, професійна компетентність, комп'ютерні технології, технологічна культура, педагогічна культура, інтегроване навчання, творче мислення, неперервна освіта, позааудиторне навчання, проблемна ситуація, навчально-виховний процес, експериментальна модель, навчальне середовище, евристичне навчання, розвивальне навчання, суміжні науки, модульно-варіантне навчання, міжкультурне спілкування, педагогічна взаємодія, ділова гра, навчально-педагогічні ігри, професійна діяльність.* Такі й подібні двослівні номінації перетворилися в понятійно-словесні комплекси, у яких простежується корелятивний зв'язок чи корелятивна нерозривність іменникових та прикметникових сем. Термінологічний статус таких номінацій підтверджує важливість кожного елемента та неможливість будь-яких трансформацій. Отже, з лінгвістичного погляду такі двослівні номінації «вписуються» в термінологію, активно поповнюючи склад термінів сучасної педагогічної науки.

Левову частку двослівних педагогічних термінів складають розширені назви, у ролі стрижневої частини яких використовуються загальнонавчани однослівні назви, що утворюють центр педагогічної термінології (*знання, навчання, виховання, компетентність*). Уживані при таких назвах (однослівних термінах) прикметникові словоназви, активізувавши процес розширення їхнього семантичного обсягу, призвели до утворення й термінологічного узаконення великої кількості двослівних педагогічних термінів: *спеціальні знання, соціальні знання, нові знання, інноваційні знання, педагогічні знання; художньо-естетичне навчання, інтегроване навчання, диференційоване навчання, дистанційне навчання, професійно-технічне навчання, білінгвальне навчання, професійно-орієнтоване навчання, компетентно-орієнтоване навчання; медійна компетентність, педагогічна компетентність, білінгвальна компетентність, професійна компетентність, інформаційно-аналітична компетентність, ключові компетентності, математична компетентність* тощо.

Своєрідної актуалізованої визначеності в сучасному педагогічному дискурсі набувають деякі прикметникові словоназви, що концентрують і водночас прогнозують нові ідеї, підходи й напрями педагогічної науки, наприклад, *нетрадиційний (нетрадиційний урок, нетрадиційний напрям, нетрадиційний метод* тощо).

Багатослівні терміни (терміни, до складу яких входить більше 2-х повнозначних слів), що їх фіксують термінологічні словники або такі, що ними послуговуються науковці, включаючи їх у перелік «ключових слів» до своїх наукових статей): *нові технології навчання, європейська інтеграція освіти, європейський простір вищої освіти, академічна мобільність вищої освіти, європейський освітній простір, методичні засади професійного навчання.*

У плані дослідження структурної варіативності педагогічних термінів у сучасному педагогічному дискурсі неабияку увагу привертає деяка зміна вектору металінгвістичної репрезентації сучасної наукової мови загалом, а зокрема педагогічного дискурсу. Якщо донедавна еталонним виміром наукового тексту можна було вважати абсолютне переважання в ньому

іменникових абстрактних словоназв у сфері повнозначних слів, то зараз виразним кількісним показником почав виступати прикметник, нерідко «претендуючи» на роль обов'язкової складової неоднослівного педагогічного терміна: *педагогічний процес, педагогічна взаємодія, педагогічні методи, педагогічний експеримент, педагогічні засоби, педагогічні дисципліни, післядипломна освіта, середня освіта, вища освіта, професійна самореалізація, креативне мислення* тощо.

«Прикметникова стихія» міцно вкоренилася в тлумаченнях як однослівних, так і кількаслівних педагогічних терміноназв: *реферат* – короткий виклад <...>, *самовиховання* – систематична, свідомо діяльність (людини) <...>, *систематизація* – розмова діяльність <...>, *споглядання* – емпіричний ступінь (пізнання) <...>, *стрес* – емоційний стан (організму) <...>, *творчість* – продуктивна людська діяльність <...>, *урок* – основна організаційна форма (навчально-виховної роботи в школі) <...>, *факторний аналіз* – математично-статистичний метод (обробки кореляційних матриць) <...>, *ціннісні орієнтації* – вибіркова, відносно стійка система (спрямованості інтересів і потреб особистості) <...>, *консолідовані школи* – <...> школи тощо.

У цьому складному загальнонауковому процесі виникає необхідність у розмежуванні двох різновидів прикметникових словоназв стосовно утворення й утвердження нових педагогічних термінів. Із одного боку, це такі прикметникові словоназви при іменниках, які набули статусу новоутворених двослівних чи кількаслівних термінів (*комунікативна самореалізація, навчально-пізнавальна самореалізація*), а з іншого боку, педагогічний дискурс наповнюють прикметникові словоназви іншої природи, хоча активно вживаються при однослівних та кількаслівних термінах (*принципова самореалізація, активна самореалізація, суттєва компетентність*). Торкаючись проблеми прикметникового «засилля» мовотворчості загалом, як і «вторгнення» прикметників у педагогічну термінологію зокрема, потрібно не забувати про функціонування великої кількості усталених у мовжитку конструкцій із прикметниковими словоназвами атрибутивних денотатів при іменниках, перетворивши такі конструкції в узвичаєні мовні штампи: *голод – страшний голод, праця – важка праця, давнина – сива давнина, чесноти – людські чесноти, любов – материнська любов, молитва – щира молитва, хмара – чорна хмара, сни – пророчі (віщі) сни, флейта – чарівна флейта* тощо.

На фоні вище викладеного як своєрідних гіпотез та ідей стосовно наукового педагогічного дискурсу, зорієнтованого на педагогічну термінологію, звичайно, в абсолютній опозиції перебувають іменникові словоназви предметних денотатів типу: *світлий, безглуздий, гіркий* тощо. Принагідно хотілося б відзначити, що зараз навіть увесь неосяжний масив терміноназв наук невідступно супроводжує прикметникова словоназва «сучасний» (*сучасна лінгвістика, сучасна історія, сучасна медицина, сучасна політологія*) - назва, яка засвідчує оновлений зміст і водночас зобов'язує дослідників розглядати глобальні проблеми й мікропроблеми цих наук із позиції нових підходів до їх вирішення.

Частково «претендують» на термінологічний статус багатослівні структури, що за частотою функціонування в педагогічних текстах переважають як однослівні, так і двослівні педагогічні терміни: *динаміка світових тенденцій розвитку освіти, випереджувальна модель розвитку педагогічної освіти,*

нова модель підготовки майбутнього вчителя, вільний розвиток суб'єктів навчального процесу, дидактична модель креативно спрямованого змісту освіти, модернізація національної вищої освіти, принцип інтеграції змісту навчальних дисциплін, концептуально новий підхід до історії педагогіки, виїзне практичне заняття тощо.

Закономірним у пізнанні й науковому узагальненні, а далі – в номінуванні результатів узагальнення, «обрамлених» у терміни, постає також процес **детермінологізації**. Як утворення й «узаконення» термінів є довготривалою і необхідною ланкою в термінотворенні, так і явище детермінологізації є абсолютно необхідним феноменом у цьому надзвичайно складному процесі, лівову частку якого детермінують дефініції термінів.

Висновки.

1. Аналіз наукового педагогічного дискурсу в аспекті терміновживання показує, що теоретична педагогіка пропонує багатий інвентар мовної репрезентації дослідницьких процедур, що спираються на традиційний, новий чи оновлений, свій та запозичений термінологічний апарат.

2. Педагогічні терміни не існують ізольовано один від одного, вони поєднані між собою близькістю денотативних субстанцій, понять, які вони номінують. Ця сентенція стосується й динаміки змін у змісті понять і відповідних термінів, засвідчуючи ступінь вивченості педагогічної реальності.

3. Констатація відносності в характеристиці педагогічних термінів, як і наукових термінів загалом, служить лише незаперечним фактом для доказовості різноманітних наукових тверджень їх вірогідності, утвердження в ролі постулатів у науковому українському дискурсі, <...> що залишаються прислівникові номінації чи їх семантичні еквіваленти: багато, мало, часто, рідко, почасти, досить, здебільшого, більшою мірою, в більшій мірі, в більшій чи меншій мірі тощо, як і подібні за семантичним діапазоном дієприкметники вивчені, апробовані, узвичаєні тощо у контекстах із відсутніми кількісними показниками відповідних номінацій.

4. На часі постає семантична характеристика педагогічних термінів, яка передбачає аналіз їх значень. Щоб дослідити семантичну організацію українських педагогічних термінів, потрібно проаналізувати семантичні розряди, що утворюють цю систему, а отже, й за усталеними нормами української наукової мови дати їм (цим розрядам – *Н. Л.*) відповідні назви, розширивши, конкретизувавши, а отже, й поглибивши сам простір подальших наукових пошуків.

5. Окремої уваги заслуговують питання, пов'язані з дослідженням інтерпретації визначень педагогічних термінів, оскільки саме цей металінгвістичний матеріал, зафіксований у словниках, може слугувати формальним показником стану й перспектив розвитку педагогічної науки загалом.

6. Невідкладною вбачається необхідність створення нового термінологічного тезауруса на матеріалі педагогічних текстів із урахуванням співвідношення спеціальної (термінологічної) і неспеціальної лексики, зорієнтованої на логіко-пояснювальний зміст сучасної педагогічної науки.

7. Першочерговим завданням для науковців-теоретиків постає підготовка адаптованих до потреб дидактики вищої й загальної освіти різноманітних довідників термінів для широкого кола користувачів, складених на базі реального, а не традиційно змодельованого втілення структури мови в мовленні з використанням корпусу сучасних писемних і усномовних педагогічних текстів.

Література:

1. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття. Київ: Знання України, 2011. 1099 с.
2. Андрущенко В.П. Освіта без насильства. Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. Київ. 2017. № 3. С. 7–13.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упоряд. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 374 с.
5. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Козяр М.М. Інформаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / за ред. Р.С. Гуревича. Львів: ЛДУ БЖД. 2015. 380 с.
6. Енциклопедія освіти Акад. пед. наук України / гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
8. Зязюн І.А. Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти. Педагогіка толерантності. 2001. № 3. С. 58–61.
9. Іваницька Н.Л. Змістова й формальна складові інтерпретаційного поля термінів у галузевих словниках сучасної української літературної мови. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія «Філологія» (мовознавство): зб. наук. праць / гол. ред. Н.Л. Іваницька. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С. 20–26.
10. Іваницька Н.Л. Повнозначне слово української мови в сучасних категорійних вимірах: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 266 с.
11. Іваницька Н.Л. Про «ключові слова» до статей у збірниках наукових праць з мовознавства Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія «Філологія» (мовознавство): зб. наук. праць / гол. ред. Н. Л. Іваницька. Вінниця: ТОВ фірма «Планер». 2015. Вип. 21. С. 18–24.
12. Іваницька Н. Л. Розширення семантичного обсягу іменникових словоназв предметних денотатів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство): зб. наук. праць / гол. ред. Н.Л. Іваницька. Вінниця: ТОВ фірма «Планер». 2004. Вип. 20. С. 33–40.
13. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник. Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. 260 с.
14. Коломієць А.М. Проблеми інформатизації освіти. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної освіти. Харків: НТУ «ХНУ». 2010. С. 134–139.
15. Куцевол О.М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: монографія. Вінниця: Глобус-Прес, 2006. 348 с.
16. Лазаренко Н.І. Культура мовлення викладача як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського. Серія «Філологія» (мовознавство): зб. наук. праць / гол. ред. Н.Л. Іваницька. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С. 36–42.
17. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / авт-упор. Л.Б. Лук'янова, О.В. Аніщенко. Ніжин: видавець П.П. «Лисенко М.М.», 2014. 108 с.
18. Мова та культура у новій Європі: контакти і самотність: зб. наук. доп. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. 672 с.
19. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель): монографія. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2009. 432 с.
20. Селіванова О.У. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля; Київ, 2006. 716 с.
21. Сисоєва С. О. Педагогічні технології. Енциклопедія освіти АПН України / гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 660–661.
22. Словник іншомовних слів / уклад. Л.О. Пустовій та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
23. Словник української мови: В 11 т. / за ред. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970-1980.
24. Філософський енциклопедичний словник. / Ред. колегія В.У. Шинкарук (голова), Є.К. Бистрицький, М.О. Булатов та ін. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
25. Широков В. А. Елементи лексикографії. Київ: Довіра, 2005. 304 с.

Іваницька Н. Л. Поняття – слово- термин (на матеріалі педагогічних термінів)

Анотація. В статті предпринята попытка исследовать современную научную речь в аспекте номинации и металингвистического закрепления понятий терминологической системой современного педагогического дискурса. Основной вектор исследования направлен на доказательство тезиса о своеобразии динамических процессов, которые детерминируются динамикой приоритетов в формировании новых экономических, политических, социальных реальностей и их влияния на современные философские категории, проблемы, задачи международного масштаба. Выделены главные признаки педагогических терминов. Отмечена актуальность образования и распространения в педагогической науке неоднословных терминов на базе четкого разграничения понятийных и терминологических ориентаций в исследованиях и металингвистической номинации субстанций современной педагогической науки.

Ключевые слова: номинация, понятие, термин, педагогический термин, структура термина, однословные / неоднословные термины.

Ivanytska N. Concept – word - term (by the example of pedagogical terms)

Summary. The article is supposed to be a fragment of the study of contemporary scientific language in the aspect of nominating and metalingual consolidation of concepts by the terminological system of contemporary pedagogical discourse. The main vector of the research is directed at the proof of the thesis about the uniqueness of the dynamic processes, which are determined by the dynamics of priorities in the formation of new economic, political, social realities and their influence on modern philosophical categories, problems, tasks of international scale. The main signs of pedagogical terms are singled out. It is emphasized on the urgency of the formation and dissemination of non-verbal terms in pedagogical science on the basis of a clear distinction between conceptual and terminological orientations in researches and the metalinguistic nominating of substances of modern pedagogical science.

Key words: term's nomination, term, pedagogical term, term's structure, one word / several words terms.